

[Ebba Strange]

menhæng, som også er fremgået af debatten i dag og af alle de eksempler, vi har hørt heroppefra på forholdet mellem prøveløsladelse og strafferammer og strafudmåling. Jeg har kun hørt eksempler på strafferammer, der skulle sættes op. Jeg har endnu ikke hørt eksempler på strafferammer, der skulle sættes ned. Så kommer vores helt store problem, nemlig hvad det, at vi har en given strafferamme, betyder for selve strafudmålingen, og der er jo kommet eksempler på, hvor forskelligt man fra domstolens side bruger strafferammerne. Det er problemer, som jeg ikke vil love at vi er færdige med at overveje til sommerferien.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 42:

Forslag til folketingsbeslutning om Christianias fremtid.

Af Lone Dybkjær (RV), Ebba Strange (SF) og Anne Grete Holmsgård (VS).
(Fremsat 13/11 85).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Forsvarsministeren (Engell):

Indledningsvis vil jeg gerne slå fast, at forholdene i Christiania i dag er klart utilfredsstillende. Der er behov for en afklaring, hvor der tages bredest mulige hensyn.

Det forslag til folketingsbeslutning om Christianias fremtid, vi behandler i dag, er identisk med det forslag, som blev fremsat i folketinget den 29. marts 1985. Under første-

behandlingen af forslaget, den 18. april, gav jeg udtryk for regeringens holdning til de enkelte punkter i beslutningsforslaget. Jeg skal henvise til folketingets forhandlinger 1984-85, sp. 9013 ff.

For så vidt angår de foreslåede bygningsforbedringer vil jeg gerne endnu en gang fremhæve, at der er tale om betydelige istandsættelsesarbejder, som på nuværende tidspunkt må skønnes at andrage mellem 60 og 125 mill. kr. Der er ikke taget stilling til den eventuelle finansiering af sådanne udgifter eller omfanget af istandsættelsesarbejder. Der er således heller ikke på finansloven for 1986 taget højde for udgifter til eventuelle bygningsforbedringer i området. Det kan i det hele taget ikke være forsvarsministeriets opgave at afse midler til det formål. I de tilfælde, hvor det har været påkrævet at foretage større vedligeholdelsesarbejder, har udgiften været afholdt af finansministeriets reserver. Det drejer sig om godt 8,5 mill. kr., og herudover er der af forsvarsministeriets driftsbudget gennem årene afholdt ca. 3 mill. kr. til almindelig vedligeholdelse, det vil sige reparation af skader på kloaksystemet, vand- og elinstallationer.

Vedrørende den planlægningsmæssige procedure er det fortsat regeringens opfattelse, at den planlægningsopgave, som er nævnt i forslaget, har en sådan karakter, at den bør håndteres på kommunalt niveau. Det er jo kommunen, der bagefter skal administrere lokalplanens bestemmelser, bl.a. i forbindelse med konkrete bygningsansøgninger o.lign.

Spørgsmålet om en bredere indsats vedrørende støtte til aktiviteter for de såkaldt svage grupper i Christiania finder regeringen fortsat må afgøres inden for bistandslovens rammer. Ifølge denne lov har opholdskommunen pligt til at yde bistand til enhver, der opholder sig i kommunen, og Københavns kommune vedkender sig da også denne forpligtelse.

Vedrørende forslaget om etablering af en aftale med Christianias beboere om, at målet for den løbende huslejebetaling skal være et beløb, der dækker de faktiske udgifter, kan jeg oplyse, at beboerne i øjeblikket betaler et beløb til dækning af de merudgifter, der er forbundet med deres benyttelse af området. Det drejer sig om udgifter til vand, elektricitet, renovation og mindre reparationsarbejder. På intet tidspunkt har beboerne betalt

[Forsvarsministeren]

mere end 60 pct. af disse merudgifter. Det er kun i de seneste år, der er indbetalt så stor en del af merudgifterne. I 1984, der er det sidste år, forsvarsministeriet foreløbig har modtaget betaling for, udgjorde merudgifterne ca. 1,715 mill. kr., og heraf betalte beboerne kun 1,01 mill. kr. For så vidt angår perioden fra 1. april 1972 til udgangen af 1984 har beboerne kun betalt knap 40 pct. af merudgifterne.

Hvorvidt det vil være muligt at etablere en aftale vedrørende betaling af husleje til dækning af de rent faktiske udgifter, afhænger af, om det vil være muligt for Christiania internt at organisere sig på en sådan måde, at der kan samarbejdes.

Vedrørende problemerne omkring lovliggørelse af værtshusforholdene er det vigtigt at understrege, at spørgsmålet om alkoholbevillinger henhører under landsbevillingsnævnet. Det nævn træffer ifølge loven selvstændig afgørelse i bevillingssager, og som bekendt har nævnet 2. oktober sidste år truffet afgørelse om, at betingelserne for at kunne meddele alkoholbevillinger fortsat ikke er til stede.

Jeg kan også oplyse, at politidirektøren i København over for justitsministeriet har oplyst, at han bl.a. på baggrund af landsbevillingsnævnets afslag og en anmeldelse fra Centralforeningen af Hotelværter og Restauratører har i sinde at give de ulovlige værtshuse på Christiania en frist til at bringe de ulovlige forhold til ophør. Da det efter retsplejeloven er politiets opgave at påse overholdelsen af gældende love, har justitsministeriet taget politidirektørens indstilling til efterretning, og bl.a. på baggrund af det igangværende udvalgsarbejde har justitsministeriet henstillet til politidirektøren, at den nævnte tilkendegivelse til beværtningerne meddeles med en passende frist.

Under førstebehandlingen den 18. april sidste år oplyste jeg, at regeringen på ny ville lade spørgsmålet om Christiania behandle i den særlige embedsmandsgruppe, som har til opgave at koordinere spørgsmål vedrørende Christiania. Endvidere sagde jeg, at de beslutninger og tilkendegivelser, som er fremkommet fra folketinget, ville indgå i drøftelserne, og det samme gælder det foreliggende beslutningsforslag.

Jeg kan sige, at jeg har ladet embedsmandsgruppen omorganisere, og der er ud-

færdiget et egentligt kommissorium for koordinationsgruppens videre arbejde med sagen. Gruppen har allerede holdt det første møde, og arbejdet er dermed i fuld gang. Det har hidtil været Københavns kommunes væsentligste anke mod at deltage i arbejdet i koordinationsgruppen, at der ikke har foreligget et egentligt kommissorium for arbejdet. Jeg har fået en positiv tilkendegivelse fra kommunen, som nu vil lade sig repræsentere i gruppen, og det betragter jeg som en betydningsfuld udvikling i sagen. Kommunens deltagelse i arbejdet er nødvendig, hvis der efter min opfattelse skal komme brugbare løsninger ud af det.

Ifølge kommissoriet skal koordinationsgruppen undersøge, hvorledes der kan etableres en normalisering af forholdene i og omkring Christiania, der tilgodeser hensyn både til beboerne i Christiania og til den øvrige befolkning. I forbindelse med en sådan normalisering skal der særlig tilvejebringes en lovliggørelse af forholdene i området, og i den sammenhæng skal det undersøges, hvorledes eventuelle bæredygtige aktiviteter i Christiania kan fortsætte. Koordinationsgruppens undersøgelse skal således indeholde en redegørelse for, hvilke projekter og foranstaltninger der kan indebære en normalisering, f.eks. lovliggørelse af bygninger, etablering af institutioner, herunder kulturelle institutioner, boligbyggeri, udlægning af arealer til rekreative områder, eventuelt fjernelse af bygninger, udskillelse af arealer osv.

Redegørelsen skal også indeholde en prioritering af de enkelte foranstaltninger med henblik på en trinvis gennemførelse heraf samt en oversigt over de økonomiske konsekvenser, der vil være forbundet hermed for de forskellige myndigheder. Endelig skal koordinationsgruppen overveje ressortmæssige spørgsmål i tilknytning til den nævnte normalisering, herunder lovliggørelse af forholdene i og omkring Christiania.

Jeg forestiller mig, at gruppen kan aflevere sit oplæg inden 1. oktober i år, således at der allerede i efteråret lægges op til politiske drøftelser om Christianiaspørgsmålet.

Om selve baggrunden for udformningen af kommissoriet kan jeg oplyse, at det skønnes at være vanskeligt at gennemføre en samlet løsning vedrørende Christiania på én gang. Retningslinjerne for gruppens arbejde lægger derfor op til at søge problemerne omkring

[Forsvarsministeren]

Christiania løst trinvis. Der kan således blive tale om en løbende proces, hvor man til stadighed løser de problemer, der kan løses, f.eks. område for område, men det skal naturligvis ske inden for nogle overordnede rammer.

Jeg vil gerne fremhæve, at de synspunkter, folketinget har tilsluttet sig ved at tage den daværende miljøministers redegørelse om Christiania til efterretning, altså i marts 1982, herunder at Christiania skal lovliggøres, betyder, at det er nødvendigt at finde ud af, hvorledes Christiania skal se ud i fremtiden, og jeg er glad for, at Københavns kommune vil deltage i det forestående arbejde i gruppen. Den fantasi og åbenhed, gruppen skal lægge for dagen, vil efter min opfattelse blive hæmmet ved en hurtig gennemførelse af det foreliggende beslutningsforslag. Koordinationsgruppens resultater bør naturligvis indgå i folketingets overvejelser.

Til sidst vil jeg gerne fremhæve, at de initiativer, regeringen har taget i sagen, ikke betyder, at der skal handles hen over hovedet på beboerne i Christiania. Det er i alles interesse, at beboerne inddrages i overvejelserne.

Det foreliggende beslutningsforslag indeholder både positive og negative elementer. De, der kender den historiske baggrund, ved, at de fire regeringspartier igennem årene har givet udtryk for den holdning, at ulovlighederne måtte bringes til ophør, og at det ikke for samfundet i øvrigt er acceptabelt, at der i et område tilsyneladende gælder andre vilkår og bestemmelser end i den øvrige del af landet.

Vort udgangspunkt må imidlertid være forholdene, som vi kender dem i dag. Vi ved, at der i dag både er store menneskelige og bygningsmæssige problemer på Christiania, og at forholdene ikke er acceptable, og det er min opfattelse, at folketingets overvejelser og beslutninger bør afvente det oplæg til handlingsplan, som vil fremkomme fra koordinationsgruppen.

Løvig Simonsen (S):

Det radikale venstre, socialistisk folkeparti og venstresocialisterne har genfremsat et forslag til folketingsbeslutning om Christianias fremtid i uændret skikkelse, formentlig ud fra den holdning, vi deler i socialdemokrati-

et, at tiden nu er inde til, at vi fjerner usikkerheden om Christianias fremtid.

Det ville have været mere hensigtsmæssigt, om forslagsstillerne havde taget hul på hele denne proces ved f.eks. at genfremsætte et beslutningsforslag om iværksættelse af et landsplandirektiv. Det er et punkt, som vi var særdeles positive over for ved behandlingen i foråret, og som også er indeholdt i Københavns kommunes svar til ministeren af 26. januar 1985, hvor miljøministeren i sit svar til udvalget i øvrigt tilkendegiver, at han straks vil begynde arbejdet hermed, såfremt der ved den afsluttende behandling viser sig et flertal herfor. Men det har forslagsstillerne altså ikke ønsket at drage ind i overvejelserne før fremsættelsen af det forslag, vi behandler i dag.

Socialdemokratiet har bemærket, at der har været et par tiltag i den retning, som et flertal her i salen gentagne gange har givet udtryk for, nemlig at bevare og lovliggøre Christiania, sådan som vi ser det i miljøministerens redegørelse af marts 1982. Bl.a. har to medlemmer af landsbevillingsnævnet erkendt, at det er vanskelig foreneligt med landsbevillingsnævnets praksis at meddele den ansøgte bevilling til værtshusene i Christiania, men bl.a. under hensyntagen til det af folketinget nedsatte Christianiaudvalg og under hensyn til, at ansøgerne har overholdt formalia, kunne de to medlemmer gå ind for en 1-årig dispensation. Det viser, at nogle dog har vilje til at forsøge, om en lovliggørelse ved en dispensation kunne bygge bro mellem samfundets interesser og christianiternes måde at gøre tingene på.

Det er også værd at bemærke, at forsvarsministeren i sit kommissorium af 20. november for sin koordinationsgruppe går ind for, at Christiania skal bevares, stadig væk i citationstegn. Der tales godt nok ikke alene om en lovliggørelse, men også om en normalisering, men der tales altså også om, hvorledes eventuelle bæredygtige aktiviteter i Christiania kan fortsætte.

Til trods for ministerens gode hensigter må jeg sige til ham, at efter min opfattelse er der ikke brug for flere koordinationsgrupper eller rapporter. Vi kender problemerne i Christiania. Nej, det, der er brug for, er, hvordan vi kommer i gang med at omsætte flertallets tilkendegivelser her i salen til praksis.

[Løvig Simonsen]

Netop når vi taler om praksis, vil jeg gerne spørge ministeren, hvad der er sket med hensyn til udbedring af skaderne på Christianias bygninger under denne regering. Så vidt jeg erindrer, sagde ministeren under sin første debat om Christiania her i salen meget rigtigt, at den socialdemokratiske regering ikke havde foretaget sig noget vedrørende Christiania i tiden fra 16. marts 1982, nemlig fra redegørelsesdebatten, til den socialdemokratiske regering trådte tilbage i september 1982, altså inden for en periode på 6 måneder. Så vil jeg gerne spørge: hvad har ministeren så gjort i de forløbne år? Lad mig nævne et enkelt eksempel, som er angivet i bygningstjenestens rapport om Info-huset:

»Huset er en brandfælde, som det anvendes nu. Beboerne er fortrinsvis grønlandere og belægningen skiftende. Bygningsmæssig og social indsats påkrævet«.

Hvad er der sket med Info siden rapporten?

Svarene, der er givet under den tidligere behandling, har vist, at en stor del af beboerne i Christiania er tilflyttere. Det er derfor rimeligt, at der på den ene eller anden måde ydes Københavns kommune kompensation herfor, og vi vil foreslå, at Københavns kommune får f.eks. 75 pct. refusion af sine sociale udgifter i forbindelse med Christiania, også fordi det er en realitet, at Christiania er en del af Københavns kommune. Det er derfor vigtigt, at der åbnes op for et samarbejde og en dialog mellem to partnere, der på trods af forskellige uoverensstemmelser er geografisk forbundne.

Om de øvrige dele af forslaget skal jeg henvise til, hvad jeg sagde under den forrige førstebehandling i foråret 1985.

Socialdemokratiet kan, under forudsætning af at forslagsstillerne vil give tilsagn om at imødekomme socialdemokratiets synspunkter, støtte beslutningsforslaget, fordi vi er overbevist om, at kun ved at komme i gang sammen med christianitterne kan vi imødegå den vold og nød, som præger Christiania, og dermed medvirke til et bedre samarbejde og en bedre forståelse mellem Christianias beboere og os, der bor uden for fri-staden.

Agnete Laustsen (KF):

At tale om lovlige forhold i forbindelse med Christiania er egentlig selvmodsigende. I hele sin eksistens har Christiania grundet sig på lovløshed, lige fra den i sin tid blev oprettet ved ulovlig selvtaget til de nu velkendte daglige overtrædelser af en lang række af de love, det øvrige samfund lever under og respekterer. Jeg behøver bare at nævne straffelov, miljølove, skatte- og afgiftslove osv. Selv en helt klar højesteretsdom fra 1978, hvorefter Christiania blev tilpligtet at rømme areal og bygninger uden varsel, er blevet sat til side.

Alligevel står vi nu igen i den situation at skulle tage stilling til et forslag om, hvorledes Christiania skal lovliggøres. Man kan ikke lovliggøre noget, der baserer sig på ulovlighed. Derfor stemte vi fra konservativ side imod den redegørelse, daværende miljøminister Erik Holst i 1982 kom med, en redegørelse, som sikrede Christianias fortsatte eksistens bl.a. under forudsætning af, at en række forhold blev lovliggjort.

Den nuværende regering har således måttet overtage en flertalsbeslutning, som vi selv er uden lod og del i, og på denne baggrund må forsvarsministerens bemærkninger til beslutningsforslaget vurderes.

Hvis jeg skal sige noget positivt – jeg indrømmer, at det kan være svært i denne sammenhæng – må det være, at vi er tilfreds med, at det nu er lykkedes forsvarsministeren at få nedsat en koordinationsgruppe. Vi er tilfreds med, at Københavns kommune denne gang har udpeget et medlem. Vi er stort set tilfreds med gruppens kommissorium, og vi er ikke mindst tilfreds med, at forsvarsministeren nu oplyser, at der er sat en frist for arbejdets færdiggørelse til 1. oktober 1986.

I denne periode kan det blive interessant at se, om christianitterne selv agter at lade handling følge ord, når de gang på gang påpeger, at de sandelig er mere end interesserede i at samarbejde med myndighederne – også med politiet – at de sandelig er parat til at lovliggøre værthusforholdene, som i dag skønnes mindst, og det er endda mindst, at indbringe 13 mill. kr. årligt, hvoraf der ikke betales skat og moms, og når de lover, at de da er meget interesseret i at skride ind mod uhammet hashhandel.

Jeg vil i øvrigt ikke påbegynde nogen ny og større Christianiadebat. Der er jo, som allerede sagt, tale om en genfremsættelse af

[Agnete Laustsen]

beslutningsforslaget, og alle kender vore synspunkter i denne sag. Jeg vil derfor blot sige, at vi mener, at de tanker og de spørgsmål, som er rejst i forbindelse med beslutningsforslaget, nu bør indgå i koordinationsgruppens arbejde, og at vi i øvrigt bør give denne gruppe ro til at arbejde videre ud fra det givne kommissorium, således at vi efter 1. oktober 1986 kan tage en politisk debat om fremtidsudsigterne for Christiania på grundlag af gruppens indstilling.

Afslutningsvis vil jeg sige, at vi er glade for de oplysninger, forsvarsministeren kom med, om, at der nu vil blive grebet ind over for smugkroerne, hvis de ikke inden for en vis frist – jeg håber ikke, at denne frist bliver for lang – får bragt ulovlighederne til ophør.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Mon der ikke i dag sidder mange forbløfede og desillusionerede danskere rundt omkring, der nu igen konstaterer, at folketinget, jeg ved for ikke hvilken gang, sludrer og snakker om Christiania, uden at der tilsyneladende sker noget som helst?

Jeg vil vælge at opfatte det forslag, vi behandler i dag, som udtryk for, at forslagsstillerne mener, at det nu er på tide, at der sker noget. Deri er venstre enig.

En tilstand, der startede som en ulovlig besættelse og fortsat er det, og som har udviklet sig til et Sodoma og Gomorra-samfund, kan naturligvis ikke accepteres af lovlidige borgere. Det er ganske enkelt støden for retsfølelsen, at man i Danmark i årevis ikke har foretaget noget som helst over for en stat i staten, hvor landets mest elementære love og regler er sat ud af funktion. De mange mennesker, der hvert år må betale en fartbøde, må undre sig over, at man i Christiania helt åbenlyst kan begå alle mulige og langt mere alvorlige forbrydelser. De mennesker, der spinker og sparer for at kunne betale enhver sit, må føle sig totalt til grin, når de til daglig kan være vidne til, at man i Christiania kan bo uden at betale noget som helst og drive virksomhed uden at indgive momsregnskab, drive restaurationsvirksomhed, uden at de mest elementære hygiejniske krav er opfyldt. Der er mildest talt ulækkert og sundhedsfarligt på restaurationserne i Christiania.

For unge svage sjæle er Christiania den sikre vej til fortabelse af menneskeværdighed, og i årevis har mange ulykkelige forældre været vidne til, at deres børn i Christiania er kommet ind på narkomaniens farlige vej. I Christiania kan politiet beslaglægge våben den ene dag efter den anden, så der er til en hel krig. Det kan umuligt være fredsfolk, der bor derude.

Derfor er vi i venstre meget ivrige for nu at få gjort noget ved forholdene. Men vi mener, det skal være en totalløsning. Det nytter ikke, at vi som tidligere beskæftiger os så med det ene problem derude, så med det andet. Det må være en total handlingsplan, og jeg håber, at ministeren og forslagsstillerne er enige med venstre i, at vi nu realistisk må få afdækket de bestående problemer. Det nytter ikke, at man romantiserer forholdene derude eller fejrer nogle af problemerne ind under gulvtæppet.

I Jyllands-Posten den 4. januar 1986 bragte man en stort opsat artikel med overskriften »Politiets onde drøm«. Politiet anslår i denne artikel, at de fastboende christianitter gennemsnitlig tjener 100.000 kr. om året på ulovlig narkohandel, altså hver person af de fastboende. Det siger lidt om, hvad det er for kræfter, vi er oppe imod.

Venstre kan derfor tilslutte sig de intentioner, der er i det fremsatte beslutningsforslag, om, at forholdene skal lovliggøres derude på den ene eller den anden måde. Vi vil i venstre derfor stærkt opfordre ministeren til at skubbe på for, at det arbejde, han nu har sat i gang i den omtalte embedsmandsgruppe, bliver færdig. Jeg vil gerne sige, at vi i venstre er meget tilfredse med, at forsvarsministeren har fået sat det arbejde i gang, og at alle de implicerede ministerier er med, så vi netop kan få en total handlingsplan, så snart det overhovedet er muligt.

Jeg går ud fra, at ministeren er villig til at bistå folketingsudvalget, således at vi løbende kan få de oplysninger, vi har brug for til diskussionen i udvalget.

Jeg hørte med stor interesse i går hr. Ole Espersen fra socialdemokratiet og fru Lone Dybkjær og ministeren udtale sig i radioen om dette emne, og de udtalelser, der faldt dér, giver mig en fortrøstning om, at et bredt flertal i folketinget inden for en overskuelig fremtid kan blive enige om en fornuftig løsning.

[Birthe Rønn Hornbech]

Jeg kan tilsige venstres fulde støtte til et konstruktivt arbejde, der tager udgangspunkt i de meget tunge problemer, der er opstået i kølvandet på en ulovlig besættelse.

Ebba Strange (SF):

Når vi fra forslagsstillernes side har gennemført forslaget, var det ikke med henblik på, at vi skulle bruge en hel fredag eftermiddag på, som fru Birthe Rønn Hornbech siger, at sludre og snakke om Christiania, uden at der sker noget. Det er, fordi vi ikke blev færdig med udvalgsarbejdet i sidste samling og derfor gerne vil have det fuldført her. Vi synes, der skal ske noget. Efter fru Birthe Rønn Hornbechs indlæg er jeg dog meget stærkt i tvivl om, hvorvidt vi kan blive enige med hende om, hvad der skal ske.

Det, vi foreslår skal ske, står ret tydeligt i beslutningsforslaget, og det er jo det, vi mener. Jeg skal ikke knytte mange kommentarer til det, for fru Lone Dybkjær kommer op og svarer på forslagsstillernes vegne, men jeg kan ikke lade være med at sige to ting til fru Birthe Rønn Hornbech. Den ene er, at restauranterne i Christiania faktisk er godkendt af de københavnske sundhedsmyndigheder. Den anden er, at den artikel fra Jyllands-Posten den 4. januar i år, som fru Birthe Rønn Hornbech henviser til, er jeg meget spændt på at se dokumentationen for.

Jeg vil sige tak for ministerens kommentarer til vores forslag. Det er ikke vores holdning som beslutningsforslagsstillere, at vi skal afvente embedsmandsgruppen. Vi vil meget gerne have, at folketinget får talt i denne samling. Jeg synes, det er godt, at der er blevet nedsat denne embedsmandsgruppe. Jeg synes også, det er godt, at Københavns kommune endelig har sagt ja til at deltage i den. Jeg er glad for, at forsvarsministeren brugte udtryk som »fantasi og åbenhed« i arbejdet, og at forsvarsministeren også lagde vægt på, at christianitterne skulle inddrages i det arbejde, der skal ske. Det er altså vores mening, at vi gerne skulle være færdig i denne samling, og der bliver jo nok for forsvarsministeriet og for embedsmændene at tage sig af, når først folketinget har truffet en beslutning.

Jeg vil sige til hr. Løvig Simonsen, som kritiserer, at vi har fremsat præcis det samme beslutningsforslag, og siger, at vi skulle have

pillet noget ud af det og så fremsat det, at det er nu op til det nedsatte udvalg at finde ud af, hvad vi kan blive enige om, hvad vi ikke kan blive enige om, og så beslutte det, vi kan blive enige om. I den drøftelse skal vi naturligvis hurtigt se at få det færdig, vi kan blive enige om.

Der vil naturligvis også komme til at indgå drøftelser om de økonomiske forhold og Københavns kommune, og hvor vi ender dér, skal jeg ikke stå her og foregribe, for det er der ingen af os der kan sige. Jeg vil sige fra SFs side, at godt nok er der mange tilflyttere i Christiania, men der er mange tilflyttere i København i det hele taget. Det vil der altid være i en hovedstad. Jeg husker, at da vi i 1978 havde et stort udredningsarbejde om Christiania, blev det regnet ud, hvor mange millioner kroner det ville koste Københavns kommune, hvis man nedlagde Christiania, på grund af de krav, der så ville blive stillet om social bistand, fremskaffelse af bolig, fremskaffelse af institutionspladser m.m. Men lad os tage den mere omfattende diskussion i udvalget. Det kan vi alligevel ikke gøre her i dag.

Jeg håber, vi kan blive færdige med det her arbejde i løbet af et par måneder, og så vil forsvarsministerens gruppe jo have noget at arbejde ud fra.

Birgith Mogensen (CD):

Lige siden CD blev født, har vi utallige gange på møder, i pressen og her i folketinget krævet Christiania rømmet. Der foreligger en højesteretsdom, som forlanger det samme. Der har dog ikke på noget tidspunkt eksisteret et folketingsflertal, som har kunnet sørge for, at højesteretsdommen og CDs ønske om rømming af forsvarrets Christianiaareal har kunnet lade sig praktisere.

Der er ingen grund til at opremse alle de romantiske drømmeideer, som folketingsflertallet i årevis har ønsketænkt med hensyn til den såkaldte Christianiafristads indretning og fremtidige virke. Igennem 15 år er det bevist, at Christianiafristadens funktionsniveau er sunket dybere og dybere år for år. Den allerstørste del af fristadens nationalindkomst er baseret på alskens former for kriminalitet. Hovedparten af området finansierings- og leveomkostninger dækkes af narkotikahandel, som nu styres af rockere og co.

[Birgith Mogensen]

Værtshuse og enkelte virksomheder¹ betaler hverken skatter, afgifter, moms eller husleje. Sagt rent ud: det hele kører fortsat på jækla vis.

Men CD hilser med tilfredshed, at forsvarsministeren nu har nedsat et udvalg, som kommer med en endelig plan allerede til efteråret.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg må indrømme, at når jeg hører fru Birthe Rønn Hornbech heroppefra, så får jeg den fornemmelse, at nu orker jeg simpelt hen ikke at diskutere mere med den fløj i folketinget, som har gjort det til en livsopgave at gøre Christiania til prügelnabe for al landens ulykker og i øvrigt aldrig undlader en lejlighed til at hive den nihalede pisk frem og slå vildt omkring sig. Jeg synes simpelt hen, det er så langt under bæltstedet, at det er for meget.

Derfor vil jeg godt rette mit indlæg til det flertal, der har en positiv holdning til Christiania, og som mener, at der skal handles, og at Christiania skal sikres, sådan at Christianias og christianiternes fremtid kan blive bedre end den fortid, de har haft de seneste par år.

Jeg vil ærligt sige, at jeg synker lidt i knæene, når jeg går herop gang på gang og snakker om Christiania. Vi er i januar 1986, og om 3 måneder er det 4 års dagen for vores vedtagelse her i folketinget, der betød, at Christiania skal bevares og fortsat eksistere, og vi har endnu ikke formået at få det lagt ind i nogle rammer, som er gode både for flertallet herinde og for Christiania selv.

Derfor synes jeg, det ville være rimeligt, at vi, for at vi ikke skal komme til at stå heroppe med dårlig samvittighed én gang til, siger til os selv: nu sætter vi en tidsfrist, og den må maksimalt være på 3 måneder fra nu af. Der må vi simpelt hen være færdige med vores beslutningsforslag og med den beretning, der skal komme sammen med det, og med alle de detaljer, der mangler. Det synes jeg ville være godt for os: så kan vi lige nå det inden 4 års dagen. Så kan vi da i det mindste hægte os lidt op i armhulerne ved hjælp af det.

Jeg var selvfølgelig glad for at høre, at den socialdemokratiske ordfører har en positiv

indstilling. Det havde jeg naturligvis også forventet.

Med hensyn til de to første punkter i beslutningsforslaget, der handler om bygningsvedligeholdelse, bygningsforbedringer og bygningsstandsættelse og om et landsplandirektiv, havde jeg selvfølgelig også forventet en positiv holdning, for det havde socialdemokratiet sidste gang, vi behandlede det her forslag, men jeg havde ærlig talt ikke forventet den dér under bæltstedet med, at vi kunne jo bare have fremsat et beslutningsforslag, der kun bestod af de punkter. Det gjorde vi faktisk i Christianiaudvalget, i ad hoc-udvalget.

I juni 1985, på det første møde, der var indkaldt efter, at vi havde behandlet beslutningsforslaget her i salen, foreslog vi socialdemokratiet, at vi med det samme kunne vedtage de to første punkter på den måde, at vi skrev en beretning om det. Det blev afvist af socialdemokratiet, og så synes jeg ærlig talt, det er lidt for lavt at komme her og sige, at vi bare kunne have gjort sådan. Det har vi gjort, og vi fik nej fra socialdemokratiet. Det var jeg sur over dengang, det skal jeg ikke lægge skjul på, men jeg bliver endnu mere sur, når jeg så får at vide, at det kunne jeg bare have gjort, når jeg rent faktisk har gjort det.

Men så lad os gøre det nu, det har vi været indstillet på hele tiden, og det har socialdemokratiet sagt; de var faktisk til stede i udvalget.

Hr. Løvig Simonsen var inde på punkt 3 i forslaget, der vedrører særlig støtte til socialt udsatte grupper i Christiania, ved at sige, at han ville foreslå, at man i stedet for at have 50 pct.s refusion for kontanthjælpsudgifter, som gælder for alle kommuner i landet, fik en ordning med 75 pct.s refusion til Københavns kommune.

Jeg er rimeligt positiv, forstået på den måde, at det er første gang, der er kommet tal på bordet. Sidste gang vi debatterede Christiania, var det umuligt at få tal på bordet, og da lød det: ja men vi må vide præcis, hvad det handler om, og der må noget mere økonomi frem osv., men der kom ingen tal. Nu er der da i det mindste et tal. Så vidt jeg kan se, har kommunen sammen med staten haft udgifter på 12 mill. kr. til kontanthjælp. Det er faktisk kun kommunen, der har haft de 6 mill. kr.: hvis den skal have 75 pct.s redukti-

[Anne Grete Holmsgård]

on, giver det 3 mill. kr. Jeg ved ikke, om 3 mill. kr. er nok, men det er da i hvert tilfælde det konkrete tal, vi så kan diskutere ud fra, for det er socialdemokraternes udspil.

Jeg synes til gengæld, det er en meget dårlig model, hvis det skal ydes til kontanthjælp i al almindelighed, og det er heller ikke det, der er hensigten med forslaget. Hensigten er klart nok at yde disse penge til de særlig hårdt udsatte grupper på Christiania og ikke til de mennesker, der ligesom tusindvis af andre mennesker i Københavns kommune og i Ballerup kommune og i resten af landets kommuner modtager kontanthjælp. Dem er der jo sådan set ingen forskel på, og jeg synes ikke, det kan være rimeligt, at man ligesom siger, at Christiania er en særlig belastning for Københavns kommune, for dermed gør man Christiania til prægelnabe for Københavns kommunes dårlige økonomi, uden at det er rimeligt. For kommunen tjener jo ganske godt på Christiania også; Christiania har et børnehus, som det offentlige ikke yder en krone til. Hvor skulle de børn ellers passes? I kommunens pasningsordninger med udgifter for kommunen? Det er en stor gevinst, og jeg vil sætte et meget stort spørgsmålstegn ved, om Christiania overhovedet betyder en eneste krone i udgift for Københavns kommune. Faktisk tror jeg, den betyder en indtægt.

Men lad os alligevel diskutere, hvad det er for et beløb, der skal sættes af til de særlige sociale formål. Og lad os så love hinanden at rubbe neglene i denne omgang, så det ikke falder til jorden på grund af nogle tåbelige detaljer.

(Kort bemærkning).

Løvig Simonsen (S):

Kun to korte bemærkninger. Den ene gælder spørgsmålet om Københavns kommune og de sociale ydelser, Københavns kommune betaler i Christiania. Også fru Ebba Strange var inde på de ting. Her siger man: ja men det er ligesom i alle andre kommuner, der er mange tilflyttere. Må jeg godt bede om, at man i hvert tilfælde læser de svar igennem, som man får. Der står, at inden for en periode fra 1981 til 1983 er der omkring 40 pct. tilflyttere; det er dog ikke normalt for en almindelig kommune. Dernæst står der, at i 1983 har godt 500 mennesker fået bistands-

hjælp på den ene eller den anden måde. Det indicerer selvfølgelig, at der er problemer derude, og det ved vi. Det er den kombination, vi mener skal gælde for Københavns kommune.

Når vi tager Københavns kommune med, vil jeg gerne gøre det klart, at det er, fordi Christiania er en del af Københavns kommune. Det er, ligesom der fra forslagsstillernes side har været nogle tendenser til at sige: ja men lad os holde Københavns kommune helt udenfor. Ja men man kan ikke holde Christiania uden for samfundet, man kan ikke holde Christiania uden for Københavns kommune, for dér ligger det nu engang. Når vi nævnte de 75 pct., gjorde vi udtrykkelig opmærksom på, at der var tale om kompensati- on; for der er flere modeller at gøre det på, og det er det, jeg gerne vil gøre opmærksom på over for forslagsstillerne, inden de løber ud ad for mange vildveje.

Den anden bemærkning er til fru Anne Grete Holmsgård, der sagde, at det var under bæltetstedet. Når jeg gjorde opmærksom på denne ting, så sagde jeg også i min ordførertale, at det relaterede til den forrige førstebehandling, og den går jeg ud fra at fru Anne Grete Holmsgård har læst igennem. Hvad der har været af udvalgsbehandling og diskussioner i udvalget, er ikke tilendebragt, og hvis man ønskede, at det var den ting, der skulle igennem, så kunne man jo have kontaktet socialdemokratiet.

Jeg vil ikke gøre dette til en debat om, at vi i socialdemokratiet og forslagsstillerne ikke skulle have de samme intentioner med Christiania, men hvis man skal til at bruge den slags argumenter, som fru Anne Grete Holmsgård bruger, så synes jeg vi er i en diskussion om detaljer og ikke om det, det drejer sig om, nemlig spørgsmålet om løsninger.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg vil godt sige til hr. Løvig Simonsen om dette med, at vi skulle have kontaktet socialdemokratiet for at diskutere en beslutning om de to første punkter i beslutningsforslaget: ja men det gjorde vi jo. Socialdemokratiet sad der ved det udvalgs møde. Jeg kan ikke huske, om alle de socialdemokratiske medlemmer af udvalget sad der, så det er muligt, at hr. Løvig Simonsen ikke var der, men der

[Anne Grete Holmsgård]

sad altså andre socialdemokrater, og så kan navnet være ligegyldigt. De sad der rent faktisk, og de svarede rent faktisk nej.

Med hensyn til de sociale udgifter er det da rigtigt, at der er en hel del tilflyttere til Københavns kommune, og at der er en hel del tilflyttere på Christiania, men det er der, hvis man tager hele kommunen og ser på den aldersgruppe, der bor på Christiania, fordi Københavns kommune har mange unge tilflyttere. Hvis man ser på de konkrete tal, er det faktisk sådan, at på den almindelige bostandsstatistik er udgifterne til kontanthjælp i hele det, der hedder Christianshavnsområdet, ikke større end de udgifter til kontanthjælp, man har på Nørrebro og på Vesterbro, altså de andre brokvarterer.

Jeg synes desuden, det er værd at gøre opmærksom på, at det altså ikke er de store formidable beløb, christianitterne har modtaget i kontanthjælp. Hvis man regner det ud, har de i gennemsnit fået 24.000 kr. om året, og det ligger i underkanten af de gennemsnitsbeløb, der udbetales ellers. Jeg siger det, ikke fordi jeg ikke vil eller gider diskutere med hr. Løvig Simonsen om, hvordan vi løser dette problem, men fordi jeg er bange for at give et indtryk udadtil, der betyder, at christianitterne kommer til at fremstå som en særlig økonomisk belastende gruppe. Det mener jeg ikke de er.

Formanden:

Jeg beder om, at man holder sig fra at referere fra udvalgsarbejdet.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg skal sige til hr. Løvig Simonsen, at det ikke har været vores ønske at holde Københavns kommune udenfor, men at det har været meget svært at få Københavns kommune til at gå med ind, og hr. Løvig Simonsen ved nok bedre end så mange andre, hvor svært det har været.

Hvis man tager Christiania som område og hele Københavns kommune som område, så bor der procentvis flere bostandsklienter i Christiania, end der bor i resten af København, det er rigtigt. Hvorfor gør det? Det gør der bl.a., fordi hvis man er håbløs bostandsmodtager, hvis jeg må sige det på den måde, hvis man er røget ned på den varige

sats eller på den, der svarer til det, så kan man simpelt hen få meget mere ud af sin tilværelse. Der er flere kreative muligheder i Christiania. Der er mere at gå i gang med. Der er mere fællesskab. Der er chancer for et bedre liv, end hvis man går hjemme på Vesterbro eller på Nørrebro. Så derfor kan der i nogle bestemte arbejdsgrupper, i nogle bestemte befolkningsgrupper være et ønske om at flytte derud som bostandsklient.

Men selv om der er mange tilflyttere imellem, så tror jeg, at de aller-, aller-, allerfleste af de mennesker ville bo andre steder i København, hvis de ikke boede i Christiania, og dermed er de ikke en større belastning.

Jeg skal sige til undskyldning for, at det nu er blevet til denne debat, at vi fra SFs side og også fra VS' side har støttet, at staten gav større tilskud til København generelt. Det har vi, fordi vi erkender, at Københavns kommune især under denne regering har haft meget store økonomiske lidelser, og en sådan støtte vil vi fortsat gerne gå med til. Vi vil bare så nødig gøre en beslutning om Christiania afhængig af disse spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Løvig Simonsen (S):

Jeg var meget glad for fru Ebba Stranges sidste bemærkninger, fordi man ser problemerne i en helhed. Der er dog én ting, som man nok kunne sætte et spørgsmålstejn ved, og det er i og for sig lidt kedeligt, at det er det, debatten kommer til at dreje sig om. Det er jeg selv lidt skuffet over, men det var ikke mig, der lagde op til den form for debat.

Det er da rigtigt, at hvis de ikke boede i Christiania, så ville de formentlig bo andre steder i Københavns kommune. Men når de kom til København, så kom de til fristaden for at være dér, fordi de værdsatte nogle andre samværsformer, andre måder at være sammen på, og det, som vel er det vigtigste af alt for et menneske – og det fremgår også af rapporterne – nemlig følelsen af at blive anerkendt og respekteret som menneske. Det er vel den åbenhed, der var der, der har været fristadens kendetegn på trods af alle de andre negative ting, vi også kan sige.

Jeg skal ikke forlænge denne debat yderligere, for jeg synes ikke, det gavner Christiania. Jeg håber med det tilsagn, fru Ebba Strange har givet, og det, som jeg også for-

[Løvig Simonsen]

nemmer ligger hos fru Anne Grete Holmsgård, at vi kommer lidt videre med disse ting, og så må jeg betragte det som en imødekommelse af, at man også vil tage de ting, jeg har sagt, med i det videre udvalgsarbejde.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Altså igen Christiania; det er efterhånden utrolig mange år, vi har haft det. Vi har også fra kristeligt folkepartis side lige fra starten fundet, at det, der foregik på Christiania, var en skamlet, ikke sådan forstået, at det var fra beboernes side, men fra samfundets side. Det er jo også tydeligt kommet frem i debatten i dag, at kommunen sparer penge, at det er billigere for samfundet, men hvad med de mennesker, der bliver henvist dertil? Er det en måde at løse problemet på bare at lade stå til derude?

Så kan man komme med utallige beslutninger og opfordringer om, at nu skal det lovliggøres. Jeg synes, den rimeligste måde må være, at man løser problemerne, altså at man får en ordening på området. De bygninger, man kan bevare, vil det selvfølgelig være værdifuldt at bevare og finde ud af hvordan de kan anvendes. Kommunen må så finde ud af at holde området åbent for befolkningen og have nogle ting til at foregå derude på lovlig vis.

Men jeg finder, at det er helt forkasteligt, hvad der foregår i dag. Man kan jo også spørge, om det skyldes beboerne eller, skal vi sige det klientel, der tiltrækkes og tror, at man kan komme derind og gemme sig og blive beskyttet. Jeg læste forleden dag, at christianitterne ville være politiet behjælpelige med at finde noget, fordi de ikke ville have det til at give indtryk af, at de ville skjule forbrydere og tyvegods og meget andet.

Jeg tror, at der er mennesker derude, der arbejder ud fra idealistiske syn og gerne vil have, at området skulle fungere ud fra nogle præmisser om at komme hinanden ved og måske få et bedre samfund; men der er også kræfter, der trækker den anden vej, og alle de ting, der foregår derude, er med til i befolkningen at give indtryk af et område, som fungerer på en måde, som er helt utilfredsstillende. På mange måder giver man f.eks. politiet umådelig dårlige arbejdsforhold og urimelig risiko ved at skulle færdes der. Beboere i området giver også udtryk for en vis

angst – det kan så være med rette eller urette – for at have området derude.

Jeg mener, det må være til alles tilfredshed, både beboernes og samfundets, at man finder ud af, hvordan man kan få det område til at fungere, men det må absolut være lovligt. Man kan jo ikke lave en fristad. Det lyder meget skønt, at man vil lave en fristad, hvor man altså helt vil sætte sig uden for samfundet, hvor love ikke skal fungere. Det kan man ikke, og det er jo også paradokset herude, at man nok vil have en fristad, men man vil alligevel have alle goderne fra samfundet, økonomisk og anden hjælp, og hvad der skal til.

Jeg mener ikke, man får løst noget socialt problem ved at lukke det. Problemerne vil flytte andre steder hen. Men spørgsmålet er måske, om vi ikke skal løse de sociale problemer på en anden måde og ved andre forhold. Vi kan måske give os til at se på, om den måde, vi i dag løser sociale problemer på efter et meget stift system, er rigtig, og om man måske skal give nogle andre muligheder eller skabe andre boformer og fællesskab, der kan udvikle sig. Men det skal absolut være inden for lovens rammer, ellers ødelægger det sig selv og tiltrækker nogle elementer, som man måske slet ikke ønsker sig.

Derfor vil vi da fra kristeligt folkepartis side håbe, at vi snart får gjort noget ved det. Vi kan altså ikke være bekendt, at vi år efter år skal blive ved med at beslutte og vedtage, og så sker der alligevel ikke noget derude, og det bliver bare værre; alt imedens går mennesker til grunde. Man løser ikke problemerne, og derfor håber vi fra kristeligt folkepartis side, at vi nu virkelig tager os sammen og får gjort noget ved forholdene derude.

Pia Kjærsgaard (FP):

Denne debat burde egentlig være overflødig. Gang på gang har de alvorlige damer og herrer herinde vedtaget, at samfundets almindelige love skal gælde for området. Med en ganske utrolig ubeslutsomhed og vattet holdning er det hidtil ikke lykkedes at føre den beslutning ud i livet. Tilmed har den tidligere socialdemokratiske justitsminister givet grønt lys for de fortsatte ulovligheder med hashhandel. Vi må derfor i det mindste håbe, at hr. Ole Espersen ikke igen kommer til at indtage justitsministeriet. Hvor ville vi så ende

[Pia Kjærsgaard]

henne i ulovligheder? Desværre må man jo sige på dette tidspunkt, at det egentlig ikke er gået meget bedre under den borgerlige regering.

Jeg synes, det er ejendommeligt, at man behandler dette forslag. Jeg har erfaring for, at fredag eftermiddag er det de mest intetsigende forslag, der bliver sat på dagsordenen, dem man ikke rigtig gider gøre noget ud af. Og så savner jeg faktisk også de forskellige ministre, som efter min beskedne mening burde være her. Forsvarsministeren er her, det er han jo nødt til, men hvor er socialministeren, boligministeren og ikke mindst justitsministeren? Er det, fordi man totalt har mistet interessen for det, der hedder Christiania?

Man kan ikke sige andet om Christiania, end at ulovligheden på alle tænkelige områder stadig væk flourerer, som den har gjort fra Christianias opståen og fortsat vil gøre det, indtil man forhåbentlig engang finder ud af at rydde området. Medens almindelige borgere ryster på hovedet over dette rædselsfulde sted, så sidder man bare herinde og nikker. Det er ærlig talt lige groft nok. Det er derfor også en ny, tom debat, vi er i gang med om denne lovløse plet, som vil blive ved med at optage den enkelte borger, så længe dette ting ikke efterlever egne beslutningsforslag.

Fra den seneste debat i april 1985 har jeg noteret mig, at en af forslagsstillerne, fru Lone Dybkjær, mener, at Christiania har haft mange visioner, nogle brugbare og andre udelige. Det skal nok være rigtigt, men findes egentlig ikke nøjagtig det samme ude i det lovlige samfund, hvor vi andre befinder os?

Christiania skulle startes op med et socialt eksperiment bygget på ulovligheder, og med dette nye forslag fra det radikale venstre, SF og VS vil man nu til at lave Christiania om til en lovlig forsøgsby.

Jeg kan godt allerede nu love, at det aldrig nogen sinde vil lykkes, men så længe der herinde tales uden handling, sker der i hvert fald ingen forandring. Jeg fatter simpelt hen ikke, at man fra borgerlig side heroppefra kan udtale, at der ikke har været et folketingsflertal for at efterleve en højesteretsdom. Det er for mig en totalt bagvendt problematik.

Gennemføres dette beslutningsforslag, har dette ting bøjet sig for en lille gruppe, der forherliger lovløshed, hvilket bekræftes af en af bemærkningerne til forslaget, nemlig den, at løsninger ikke kan laves fra centralt hold, men alene af Christiania selv. Det er jeg selvfølgelig fuldstændig uenig med forslagsstillerne i.

Fremskridtspartiet ønsker absolut ingen lovliggørelse af Christiania. Hvad er det egentlig, der skal lovliggøres? Er det hashsalget, den manglende betaling af huseleje, moms, varme eller vandafgift? Er det de mord, der bliver begået derude eller de ulovlige værtshuse? Skal det lovliggøres, at politiet ikke kan virke og udføre sit arbejde, eller hvad er det, man tilsigter med dette forslag? Hvis det drejede sig om, at alle beboere i Christiania skulle følge loven, så kunne vi støtte det, men et sådant forslag er jo overflødigt, eftersom det allerede findes inden for den øvrige befolkning.

Er det tanken med forslaget, at den lovlige befolkning skal bukke dybt i taknemlighed over at få mulighed for at bevæge sig frit på dele af området, en slags ingenmandsland? Der er ingen saglig eller fornuftig grund til at støtte dette forslag, der vil støtte et ulovligt foretagende, og fremskridtspartiet vil ikke gå ind for beslutningsforslaget.

Lone Dybkjær (RV):

Nej, det sidste kan jo selvfølgelig ikke komme bag på én. Men jeg synes, det var en interessant udlægning af forslaget, fru Pia Kjærsgaard kom med med hensyn til, hvad der kunne ligge i vores tekst om, hvad der skulle lovliggøres eller ej. Siden det kommer fra fremskridtspartiet, bør man naturligvis heller ikke undres så meget over, hvordan man kan fortolke, hvad der er lovligt, og hvad der ikke er lovligt.

Så skal jeg i øvrigt kommentere nogle andre af de ting, som er sagt her. Flere har sagt meget om, at nu tager vi Christianiadebatten en gang til, og her stod vi og sludrede og sladrede, eller hvad det var for et udtryk, der blev brugt. Jeg vil godt sige – og det ved alle de, der har sagt det – at forslagsstillerne har ikke haft noget ønske om, at vi tog en stor og principiel Christianiadebat i dag. Vi har faktisk sagt til alle, at vi fremsatte dette forslag, fordi det nu er en måde at fortsætte ud-

[Lone Dybkjær]

valgsarbejdet på. Enten skulle vi have vedtaget et forslag til folketingsbeslutning om, at vi skulle nedsætte et ad hoc-Christianiaudvalg, eller også skulle vi lave dette forslag, hvorved vi automatisk kunne få et ad hoc-Christianiaudvalg. Jeg ved såmænd ikke, hvilken procedure der havde været enklest, men jeg synes, det er forståeligt, at forslagsstillerne har fundet det naturligt simpelt hen at genfremsætte forslaget, og vi har nok ment, at når vi sagde det mundtligt, så behøvede vi ikke også i fremsættelsestalen at sige noget om, at vi ikke forventer nogen debat; det ville måske også have virket provokerende.

Jeg vil kun sige, at vi har fremsat dette forslag, fordi vi ønsker, at udvalgsarbejdet kan blive gjort færdig, og dette er en måde at gøre det på ifølge forretningsordenen. Jeg så gerne en forenkling af forretningsordenen, men sådan som det er i dag, er det faktisk måden at gøre det på.

Når vi gerne vil gøre udvalgsarbejdet færdig – og det er naturligvis det centrale – så er det, fordi vi mener, at nu skal der altså ske en afslutning fra folketingets side af Christianispørgsmålet. Nu skal de flertalsbeslutninger, der er truffet, følges op af handling, og det har vi så ment vi kunne gøre ved at konkretisere, hvordan vi mente regeringen burde handle.

Så skal jeg sige til dem, der har været inde på, at der skulle en totalløsning og en totalhandlingsplan til – det var navnlig venstres ordfører – at det er vi fra forslagsstillerne side enige i. Det er ikke en lille del, vi skal pille ud og så løse den. Vi skal prøve på at få en samlet løsning for Christiania, og det er det, der er grundtanken i beslutningsforslaget. Derfor kan man naturligvis godt pille nogle elementer ud, men alligevel vil jeg sige, at jeg synes, det ville være mest hensigtsmæssigt, hvis man når frem til et samlet beslutningsgrundlag, og det er det, jeg synes vi skal prøve at opnå i udvalgsarbejdet.

Jeg mener også, at det af hensyn til den embedsmandsgruppe, der er nedsat, er klogt, at vi gør dette beslutningsforslag færdig, for så har man det grundlag at arbejde på. Så ved man, at det er det, man skal arbejde i retning af, så ved man, at der er et flertal, der har denne holdning. Sådan som kommissoriet ser ud, mener jeg i øvrigt, at jeg i hvert fald har været ude for situationer, hvor for-

skellen mellem regeringen og oppositionen har været større, end den har været ved formuleringen af dette beslutningsforslag.

Men netop fordi det er forslagsstillerne holdning – og vi forstår, at der sandsynligvis kan skabes et flertal for det, også uden at regeringspartierne deltager i det flertal – så vil vi opfordre regeringspartierne til at gå konstruktivt ind i arbejdet. Forslagsstillerne er interesseret i en bred løsning, og vi vil opfordre til, at vi nu – også ved hjælp af en dialog med forsvarsministeren, så godt vi nu kan i udvalget – tager en dialog om, hvad vi så kan gøre. Hvad kan vi nå frem til? Hvad er det for nogle mål, som vi kan være fælles om, og hvor kan vi bøje os mod hinanden, sådan at der nås et måske bredere flertal, end der i hvert fald i første række er lagt op til? Det er forslagsstillerne interesseret i at vi opnår, fordi vi mener, at det er vigtigt, at der er bredde bag den beslutning, der nu skal træffes omkring Christiania.

Så vil jeg godt sige til den socialdemokratiske ordfører, som mente, at forslagsstillerne skulle give nogle tilsagn vedrørende økonomien og Københavns kommune, at jeg i det store og hele kan tilslutte mig fru Ebba Stranges og fru Anne Grete Holmsgårds bemærkninger om det økonomiske. Jeg skal dog sige, at jeg naturligvis ikke står bag udsagnene om den umulige regering osv., som har vanskeliggjort forholdene for Københavns kommune. Men Københavns kommune har selvfølgelig særlige problemer. Det er helt oplagt, at den har det som storby, men jeg føler heller ikke, at Københavns kommune har grebet problemerne an på en rigtig måde, og jeg tror godt, at man kunne have nået til mere hensigtsmæssige løsninger for kommunens beboere – jeg er selv en af dem – end dem, man har fundet frem til. Men det synes jeg i øvrigt vi skal lade være her. Jeg synes, det handler om, at vi får en fornuftig diskussion og dialog i udvalget.

Jeg er godt klar over, at det kan blive vanskeligt at få regeringspartierne draget ind, når man hører ord som »Sodoma og Gomorra« og »ulovlig besættelse« og den type af betegnelser om Christiania. Jeg synes bare, at vi i al stilfærdighed skal sige, at Christiania altså nu engang har ligget der i henimod 15 år. Udgangspunktet var naturligvis en besættelse, men jeg mener faktisk ikke – og det mener jeg også man kan gå i retspraksis for

[Lone Dybkjær]

at finde belæg for – at man kan tillade sig at provokere, sådan som det skete i begyndelsen af 1970'erne, med, at vi lader tomme bygninger stå i Københavns kommune og så regner med, at der ikke er mennesker, der flytter ind. Dertil er boligøden for stor.

Jeg kunne måske nok have accepteret at bruge den slags betegnelser, hvis det var sådan, at vi væltede rundt i tomme lejligheder i København, men det gør vi ikke just. Det er en del af Københavns kommunes problem, at vi ikke har tilstrækkeligt med lejligheder, og derfor mener jeg, at vi selv har været med til at fremprovokere den besættelse, der fandt sted dengang. Det må vi tage konsekvensen af, og det er det, vi for vort vedkommende har gjort ved at gå ind for dette forslag.

Derfor vil jeg også appellere til regeringspartierne om, at vi dropper alle disse ord, at man lader være med at fremstille det, som om det er Sodoma og Gomorra. Det kan man jo også finde andre steder i samfundet, gennemgående også under bedre økonomiske vilkår end ude i Christiania, så jeg finder, at det er ikke særligt konstruktivt for debatten. Jeg synes, man skulle forlade det og prøve på at gå ind i en ordentlig dialog med os andre om løsningen af dette spørgsmål.

Så er der nogle – og det tror jeg også var venstres ordfører – der var inde på spørgsmål om at afdække forhold. Jeg synes ikke, der er så megen grund til at afdække alle mulige forhold i Christiania. Det må man dog sige at vi har fået ud af at beskæftige os med det i alle de mange år: vi ved ganske godt, hvad der foregår. Jeg siger ikke, at vi ved enhver detalje – det ville jeg nu heller ikke være interesseret i – men vi kender ganske godt til, hvad der foregår i Christiania, og der er ingen grund til store udvalgsarbejder med henblik på at afdække forhold.

Der er derimod grund til udvalgsarbejde med henblik på at finde løsninger, og en af løsningerne – derfor er jeg også glad for, at forsvarsministeren sagde, at embedsmandsgruppen ville være færdig inden 1. oktober – er, at løsningerne ganske rigtigt er en eller anden form for pengetilførsel. Når det er forsvarsministeren, der udtaler sig, henholder han sig måske naturligt nok til den rapport, der blev udarbejdet, og dér ligger beløbene jo i størrelsesordenen 60 mill. kr. til 120 mill. kr.

Men der findes andre måder at løse tingene på, og en af dem er det, vi har foreslået her i beslutningsforslaget, nemlig at vi inddrager christiaritterne. Det er det, jeg synes vi skal gøre, og kan man ikke appellere til forsvarsministeren og regeringen på anden vis, så kunne man måske gøre det ved hjælp af økonomien. Det vil simpelt hen blive billigere, kære forsvarsminister, hvis christiaritterne inddrages, og det synes jeg forsvarsministeren skulle benytte sig af. Det er dog et tilbud.

Så vil jeg til slut sige omkring Christiania, at jeg ikke har nogen romantiske forestillinger om Christiania. Jeg tror, det er et samfund på godt og ondt, ligesom den øvrige del af samfundet er et samfund på godt og ondt. Der findes gode sider, og der findes dårlige sider.

Jeg synes også, vi skal erkende – og det har fru Ebba Strange også været inde på – at Christiania faktisk også for nogle mennesker har været en berigelse af deres tilværelse, f.eks. mennesker, der var arbejdsløse, eller måske i endnu højere grad mennesker, der var på bistandshjælp og oven i købet på den varige bistandshjælp. Hvis man er på den varige bistandshjælp, skal man op på en meget høj indtjening for at slå sig fri af bistandshjælpen, for hver krone, man tjener, vil blive modregnet. Det er et af de store problemer med bistandsloven, og netop når det er sådan, og netop fordi det kan være svært, er der næsten ikke andre muligheder for at få noget ud af tilværelsen end netop at etablere sig i menneskelige fællesskaber. Det kan man gøre i Christiania, eller man kan gøre det gennem nogle kvindegrupper, som der jo ofte vil være tale om, hvor man finder sammen, fordi man har en fælles situation. Det er det, man har gjort i Christiania, og det er det, der har gjort, at en del mennesker i Christiania trods alt har fået et bedre liv. Jeg synes ikke, man skal have forestillinger om, at alt er godt, men jeg synes heller ikke, man skal komme og sige, at alt er skidt.

Mit forslag skal være, at vi nu ser at gøre dette udvalgsarbejde færdig. Det forstår jeg der er et flertal der er interesseret i, og min appel skal være, at regeringspartierne og ministeren i det omfang, vi anmoder om det, arbejder konstruktivt på at gøre beslutningsforslaget færdig.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til det den 20. november 1985 nedsatte Christianiaudvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 21. januar 1986 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 13.42
